

1. **CHYBA** (34) *sb f*

sg *N* chyba (8). \diamond *G* chyby (24) [*w tym*: bez chyby (22)], chybie (1) [*tylko w rymie*: bez chybie];
-y : -e *RejZwierz* (3 : 1). \diamond *A* chybę (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Błąd, omyłka, fałsz; podstęp, oszustwo; error Mącz, Calep; erratum, fallacia, fucus, stellionatus Mącz; delictum Calep; aberratio, frustratio Cn (34) : Na wżem błądzę to nie chyba Chodzę by w odmęcie ryba *RejJóz* F3v; Fallacia, Zdráda, Omylnóść/ Chybá. *Mącz* 117a; Fucus [...] Per translationem sumitur pro fraude, astutia, sive insidiis, Chytróść/ zdrádá/ chybá omyłká. *Mącz* 118c; Stellionatus, crimen apud Iurisconsultos a stellione nomen sumpsit [...] Fálz/ zdradá chybá w kupiectwie. *Mącz* 414b, 108a, b; w ktorých ksiązkách (iáko Polkiego nie vmieiętny) ácz kilká żiół pochybił/ á kilká feth niedołożył: niewidzę áby fye zá thę lżeść lat/ który Polak vczony obudził/ a iego chybę náprawił *SienLek* 194, 110 *marg*; A przeto gdzieby ktori krol mógł sobie woifko/ s takich ludzi spofobić/ ktorzy miłuiąc/ przy bytności białychgłow swych bić by sie mieli/ chyby niemáfz/ áby niemiał wżythkiego swiáthá niem zwalczyć *GórnDworz* Bb6v; Delictum – Bład, wiftepek, chiba, grzech. *Calep* 301b, 372a.

Wyrażenie przyimkowe: »bez, przez (wszej) chyby, bez chybie« = *bez wątpienia, na pewno, niezawodnie* (21 : 1 : 1): Przeto też y podzis dzien ich linouie stop swych rodziczow nalladuiąci idą bez chyby na zatracenie. *BielŻywGlab nlb* 15; *RejJóz* P2v; Naimi też tu kogo sobie Iż będzie czo czedl przy tobie. Zwłacza prośby swietey brydy Bo to iest prawda przes chyby. By też lezał za martwego Kto ie mowy czału swego. *RejKup* 15; á tam bez wśfey chyby/ Pobił we wśfytkich rzekach ich wśfech rodziów ryby *LubPs* Yv, C; *RejWiz* 142; gdzie iefli on niezáchce/ bez chyby [*absque ulla dubitatione*] ia ciebie wezmę sobie zá żonę *Leop Ruth* 3/13; Wrzucił pierścień do morzá/ náležli gi w rybie/ Ten rzekł/ widzisz iż szczęście służy mi bez chybie. *RejZwierz* 23v; KOzaki ie zowiemy/ lecz ftoią zá grzyby/ A godniby korzenia/ káždego bez chyby. *RejZwierz* 110v, 79v, 125; *BielKron* 115v, 211; *OrzQuin* Ov; *GórnDworz* M, Cc4, Hh8; Sługom swoim iest łáfkaw: lecz niepobożnemu Srogość fwoię/ bez chyby/ okaże káždemu, *KochPs* 211, 153; *KochCz* B2V; *CiekPotr* 32, 53; *GosłCast* 59.

Synonimy: bład, fałsz, omylnóść, omyłka, oszukanie, oszustwo.

Cf **CHYBIENIE**